

Ének-zene

9-10. évfolyam

A kilencedik és tizedik évfolyamokon a zenei nevelés célja a nemzeti és az európai azonosságtudat erősítése, a hagyományos és a mai kulturális értékek megismertetése, a tudás gazdagítása a zeneművészet eszközeivel. Cél továbbá, hogy a műalkotások által közvetített magatartásminták segítsék a nemzethez, közösséghez való viszony elmélyítését és járuljanak hozzá a tanulók személyiségfejlődéséhez, szocializációjához, mely egyúttal egy közösség fennmaradásának biztosítója is.

Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok, csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörökön belül megjelenő fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik. Ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A zenei anyanyelv ápolásának továbbra is fontos szerepet kell betöltenie, hiszen egy nép múltjának legnemesebb értékei őrződnek meg benne: érzelmi tartás, kedélyvilág, vérmérséklet, temperamentum. Mindez a „*népdalaink világa*” fejezetben átélhető a tanulók számára. A dalanyag igazodik életkori sajátosságaikhoz, átélhető élethelyzetekhez, a „*mindenre van hangja*” kodályi megállapításhoz.

Az előadói készség gazdagítása - a kifejezőkészség, tiszta intonáció, a stílusnak megfelelő előadásmód, a közösségi zenélés kiemelten fontos eleme, melynek színvonala a tanár igényességén múlik. Legmagasabb szintje a kóruséneklésben testesül meg.

A zenehallgatási anyag válogatásánál az életszerűség a fő szempont: a zeneművek e két évfolyamon a tanulók tanulmányaihoz és mindennapjaihoz kapcsolódnak. A 10. évfolyamon a korábban hallgatott zeneművek történelmi szemléletmóddal összegződnek, és a tanulók megismerkednek a hallgatott zenék kulturális környezetével is. Folyamatos feladat a zeneművek műfajának megnevezése, értelmezése.

A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat, figyelmet fordít a 20. századi népies műdalokra, illetve a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is. Ezek sajátos értékrendet képviselnek, társadalmi szerepek szerint formálódnak. A kialakult évezredes értékrendhez képest gyakran változó normák miatt a tanár csak naprakész ismerettel tudja az ízlésformálás eszközeként alkalmazni. Ezt a rendelkezésére álló szabad órásválasztásban teheti meg.

Az énekelt zeneművek igényes megszólaltatásához, a zenehallgatási anyag elmélyült befogadásához és a zeneművekkel kapcsolatos gondolatok megfogalmazásához, valamint a kreatív zenei megnyilvánulásokhoz továbbra is fontos a készségfejlesztés. A korábbi évfolyamokon *Ritmikai fejlesztés*, *Hallásfejlesztés és Zenei írás-olvasás* elnevezésű témakörök a középiskolában *Komplex készségfejlesztés* elnevezéssel folytatódnak.

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés, mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A tanulók értékelése

Az értékelés funkciói közül kiemelkedő szerepet tulajdonítunk a formáló, a motiváló, az irányadó, a tanulót elsősorban saját teljesítményéhez viszonyító, fejlesztő értékelésnek, ugyanis ez segíthet leginkább az önismeret fejlesztésében, az ösztönzésben, a továbblépés feladatainak, útjának megmutatásában.

Az értékelhető tanulói megnyilvánulásokra vonatkozó szóbeli (énekes és verbális) és/vagy írásos megjegyzések pontosabb tájékoztatást nyújtanak, rámutathatnak konkrét problémákra, egyúttal javaslatokat is tehetnek a fejlesztésre. A tanulók önértékelése pedig többcélú órai feladat is lehet.

A fejlesztő értékelés formái:

- órai munka értékelése,
- egyéni és csoportos éneklés tanári értékelése,
- otthoni munkák (kiselőadások, ppt.) ellenőrzése és értékelése,
- közös fellépések (pl.: ünnepségek stb.) ösztönző jutalmazása
- írásbeli számonkérés (tanórai írásbeli fejelet és házi dolgozat) ellenőrzése és értékelése

A tankönyvek kiválasztásának elve

A tankönyv megfelel a Kormány 5/2020 (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról megnevezésű jogszabálynak, valamint a gimnáziumi nevelés-oktatás 9-10. évfolyama számára megnevezésű kerettanterv Ének-zene tantárgy előírásainak.

A választott tankönyv

Az Oktatási Hivatal által kiadott tankönyv

A tankönyvvé nyilvánítási eljárásban közreműködő szakértő: Baloghné Zupkó Andrea

Tananyagfejlesztő: dr. Lakner Tamás

Kerettantervi szakértő: dr. Lakner Tamás

Lektor: Kertész Attila

Kiadói kód: OH-ENZ09TA

Tantárgyi struktúra és óraszámok

Óraterv a kerettantervhez 9–12. évfolyam, gimnázium				
Tantárgyak	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Ének-zene	1	1	-	-

Kerettantervi megfelelés

A helyi tanterv befogadja a kerettanterv javasolta 68 óra alapóraszámot és az ehhez kapcsolódó tartalmakat, ugyanakkor kiegészíti az intézményi sajátosságoknak megfelelően 4 órával (Ismétlés, rendszerezés /Közös zenei programok).

Az iskola arculatához igazított helyi tanterv, tehát megfelel a kerettantervnek, mely a Nat a Kormány 5/2020 (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításában megfogalmazottak szerint az alábbi általános és speciális elvárásokat tartalmazza:

- értékrendszere tükrözi a Nat-ban meghatározott közös értékeket;
- azonosíthatók bennük a Nat-ban megjelölt fejlesztési területek, nevelési célok, kulcskompetenciák és műveltségi tartalmak, továbbá a bennük foglaltak alkalmasak ezek fejlesztésére, követésére és értékelésére;
- biztosítják a felkészítést az adott iskolafokot, iskolatípust lezáró vizsgák követelményeire;
- segítik a differenciált tanulást, a kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal való foglalkozást, a sajátos nevelési igényű tanulói csoportok fejlesztését;
- használatuk során érvényesülnek a tanulói, gyermeki jogok és a tanulási esélyegyenlőség;
- érvényesíthető útmutatásokkal szolgálnak mind a kiemelt, mind az egyes műveltségi területekhez rendelt fejlesztési feladatok, mind pedig a műveltségi tartalmak teljesítéséhez;
- kellően nyitottak a továbbfejlesztésre, a célokhoz alkalmazkodó felhasználásra;
- folyamatosan biztosítják a mindennapos művészeti nevelés tanórai és tanórán kívüli iskolai feltételeit, lehetőségeit.

9. évfolyam

A 9. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 36 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
1. Zeneművek /Énekes anyag	10
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag	18
3. Komplex készségfejlesztés	6
Ismétlés, rendszerezés /Közös zenei programok	2
Összes óraszám:	36

1. TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

Népdalaink világa

Szerelem

Bujdosik az árva madár;
De sok eső, de sok sár;
Én is voltam, mikor voltam;
Hej, rozmaring, rozmaring;
Körösfői kertek alatt;
Szerelem, szerelem;
Szeress egyet, s legyen szép;

Életképek

Annyi nekem az irigyem;
Éljen a barátság;
Vígan, vígan

Ünnepek

Paradicsom mezejibe;
Üdvözlégy, Szent László király;
Sok Zsuzsanna napokat

Műzenei szemelvények, és más népek dalai

Szeikilosz sírverse;
Splendor Paternae gloriae (Atyának fénye, fénysugár);
John of Fornsete: Nyár-kánon (Vaskó Andor ford.);
Ófrancia kánon: Jertek, jertek, nosza, járjunk táncot;
W. Byrd: Tavasz – kánon;

Ismeretlen szerző: Kék ibolyácska;
 Budát, ó Hunnia, az török rabolja;
 Balassi Bálint: Bocsásd meg úristen – protestáns népének;
 J. Haydn: Erdő mélyén – kánon;
 W. A. Mozart: Jöjj, drága május;

ISMERETEK

- A zsoltár típusú dallamok jellemzői
- Ugrós és csárdás tánc típusok
- Dallam és szöveg kapcsolata a népdalstílusokban
- Zenei nyelvjáráások, dialektusok jelentése a népzében
- A tanult dalok kulturális közegének megismerése
- Különböző korszakok – különböző előadói stílusok a műzenében

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Hallás utáni daltanulással elsajátított magyar népdalok és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése
- Előadói készségük kifejező, átélt, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése
- A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése
- A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése

FOGALMAK

Zsoltár típusú népdal, szillabikus, melizmatikus, autentikus, tradíció, átdolgozás, dialektus, Magyar Népzene Tára

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál
- Éneklés az iskolai kórusban
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projekteken
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazás

2. TÉMAKÖR: Javasolt zeneművek/zenehallgatási anyag

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

Népdalaink világa

Szerelem, barátság

Orlando di Lasso: Zsoldos szerenád;
 W. A. Mozart: Don Giovanni - részletek- I. felvonás 8. és 9. jelenet;
 Beethoven: F-dúr románc;

Műzenei szemelvények**Zeneművek és a történelem**

J. S. Bach: Máté passió – részlet 54 számtól -59 -ig

Életképek

J. S. Bach: D-dúr szvit – Gavotte, Menüett

Joseph Haydn: Évszakok – Szüreti kórus

L. van Beethoven: IX. szimfónia – IV.tétel

Régi muzsika kertje

Szeikilosz sírverse

Missa de Angelis – Kyrie

Dufay: L'homme arme mise – Kyrie

G. P. Palestrina: Sicut cervus

Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" II. tétel

Szemelvények a magyar zenetörténetből

Esterházy Pál: Harmonia caelestis – részletek

ISMERETEK

- A hallgatott zeneművek zenetörténeti és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása
- A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korokban
- Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak megismerése
- A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tanulók kreatív képzeletének fejlesztése változatos motivációs technikákkal, a zeneművek nyújtotta lehetőségeket kihasználva
- A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére, átélésére és értelmezésére alkalmas képességek kialakítása
- Egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok felismerése
- Hosszabb, összetettebb koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásának képessége
- Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események, irodalmi alkotások között
- A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása

FOGALMAK

Vokális műfajok, gregorián, recitativo, korál, kyrie, passió, duett, motetta.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel hangversenyeken és élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához, zeneművek zenetörténeti rendszerezése
- Koncertfilm megtekintése

- Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával), zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről, a népzenei gyűjtések történetéről
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

3. TÉMAKÖR: Komplex készségfejlesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK

- A korábban tanult ritmikai, dallami ismeretek frissítése, elmélyítése, alkalmazása
- A törzshangok és a módosított hangok szerepének ismerete

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez
- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban

FOGALMAK

Vokális műfajok, gregorián, recitativo, korál, kyrie, passió, duett, motetta.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával, ritmikai játékok
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.

10. évfolyam

A 10. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 36 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
1. Zeneművek /Énekes anyag	10
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag	18
3. Komplex készségfejlesztés	6
Ismétlés, rendszerezés /Közös zenei programok	2
Összes óraszám:	36

1. TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

Népdalaink világa

Szerelem

Azt gondoltam, eső esik;
 Akkor szép az erdő;
 Nem úgy van most, mint volt régen;
 Nézd meg, lányom;
 Szivárvány havasán;
 Hej, révész, révész

Életképek

Eddig vendég;
 Én az éjjel nem aludtam;
 Hej, igazítsad;
 Irigyeim sokan vannak;

Ünnepek

Sok számos esztendőket;
 Víg volt nekem az esztendő;
 Szent János áldása;
 Most érkezünk ez helyre

Műzenei szemelvények, és más népek dalai

Farkas Ferenc: Hajnalnóta;
 Franz Schubert: A hársfa;
 Kodály Zoltán: Mikoron Dávid (Psalmus Hungaricus);

Old Black Joe- spirituálé;
 Oh happy Day;
 Ég a város – angol kánon
A nap nyugodni tér
A szeleknek élénk szárnyán

ISMERETEK

- A zsoltár típusú dallamok jellemzői
- Ugrós és csárdás tánc típusok
- Zenei nyelvjáráások, dialektusok jelentése a népzeneben
- A tanult dalok kulturális közegének megismerése
- Különböző korszakok – különböző előadói stílusok a műzenében

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Hallás utáni daltanulással elsajátított magyar népdalok és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése
- Előadói készségük kifejező, átélt, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése
- A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése
- A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése

FOGALMAK

Minden korábban szereplő fogalom.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál
- Éneklés az iskolai kórusban
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projekteknél
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása

2. TÉMAKÖR: Javasolt zeneművek/zenehallgatási anyag

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

Népdalaink világa

Szerelem, barátság

Azt gondoltam, eső esik;
 Repülj madár – Sebestyén Márta, Muzsikás Együttes;
 Liszt Ferenc: Szerelmi álmok;
 G. Bizet: Carmen – Habanera;
 G. Puccini: Tosca – Cavaradossi, levélárta;
 R. Wagner: Nürnbergi Mesterdalnokok I. jelenet;

G. Verdi: Don Carlos – Szabadság kettős;
 Bartók Béla: A kékszakállú herceg vára – részletek;
 Bartók Béla: Ne menj el

Műzenei szemelvények

Zeneművek és a történelem

F. Chopin: Forradalmi etűd
 R. Schumann – H. Heine: Két gránátos
 Kodály Zoltán: Háry János – Felszántom a császár udvarát; Ének Szent István királyhoz
 A. Dvořák: Új világ szimfónia – részletek
 D. Sosztakovics: VII. szimfónia – részletek
 A. Honegger: Jeanne d’Arc a máglyán – részletek

Zeneművek és az irodalom

F. Schubert – J. W. Goethe: Margit a rokkánál
 S. Prokofjev: Rómeó és Júlia – lovagok tánca
 Carl Orff: Carmina Burana – In taberna
 Kocsár Miklós – Nagy László: Csodafiú – szarvas
 Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek

Életképek

Ugrós és csárdás dallamok – válogatás revival népzenei felvételekből
 M. Ravel: Bolero
 Johann Strauss: Éljen a magyar – polka
 Kodály Zoltán - Arany János: Csalfa sugár,
 Kodály Zoltán – Galántai táncok – részletek
 Cl. Debussy: A tenger – részlet, az 1. vázlat
 I. Stravinsky: Tűzmadár – részlet, a mű kezdete
 G. Gershwin: Egy amerikai Párizsban – részlet
 Bartók: Béla: Cantata Profana – részletek
 Farkas Ferenc: Furfangos diákok – részlet
 Karai József: Estéli nótázás

Szemelvények a magyar zenetörténetből

Liszt Ferenc: Esz-dúr zongoraverseny – I. tétel
 Erkel Ferenc: Bánk bán – Keserű bordal, Hazám, hazám
 Bartók Béla: Concerto – II. tétel, Párok játéka
 Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus – részletek
 Szokolay Sándor: Ima, rontás ellen
 Kurtág György: Játékok – részletek
 Ligeti György: Hungarian rock

ISMERETEK

- A hallgatott zeneművek zenetörténeti és főbb műfaji jellemzőinek azonosítása
- A zeneszerzők helye a különböző zenetörténeti korokban

- Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténeti vonatkozásainak megismerése
- A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tanulók kreatív képzeletének fejlesztése változatos motivációs technikákkal, a zeneművek nyújtotta lehetőségeket kihasználva
- A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére, átélésére és értelmezésére alkalmas képességek kialakítása
- Egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok felismerése
- Hosszabb, összetettebb koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásának képessége
- Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események, irodalmi alkotások között
- A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása

FOGALMAK

Vokális műfajok, dalciklus, duett, etűd, hangfűrt.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel hangversenyeken és élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához, zeneművek zenetörténeti rendszerezése
- Koncertfilm megtekintése
- Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával), zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről, a népzenei gyűjtések történetéről
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

3. TÉMAKÖR: Komplex készségfejlesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK

- A korábban tanult ritmikai, dallami ismeretek frissítése, elmélyítése, alkalmazása
- A törzshangok és a módosított hangok szerepének ismerete
- A zenetörténet jellegzetes műfajainak ismerete

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez

- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése, a zenei formaérzék fejlesztése
- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban

FOGALMAK

Minden korábban szereplő fogalom.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával, ritmikai játékok
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése
- Kottaíráshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.

TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK) A 9–10. ÉVFOLYAMON

ZENEI ELŐADÓKÉSZSÉG ÉNEKLÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangj sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
2. a tanult dalokat stílusosan, kifejezően adja elő;
3. emlékezetből és kottakép segítségével énekel régi és új rétegű magyar népdalokat, más népek dalait, műdalokat, kánonokat;
4. 43 új dalt ismer;
5. hangszerkíséretes dalokat énekel, tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével, a műdalok előadásában alkalmazkodni tud a hangszerkísérethez;
6. a tanult dalokhoz kapcsolódó dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz.

RITMIKAI ÉS HALLÁSFEJLESZTÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. felismerő kottaolvasással követi a ritmikai és dallami elemeket;
2. megnevezi és beazonosítja a kottakép alapvető elemeit, például tempójelzés, ütemmutató, violin- és basszuskulcsok;
3. ismeretlen kotta esetében is vizuálisan nyomon tudja követni a hallott ritmikai és dallami folyamatokat;
4. fogalmi szinten ismeri a hangközök harmóniaalkotó szerepét;
5. érti és azonosítja a különböző formarészek zenén belüli szerepét.

ZENEI BEFOGADÓKÉSZSÉG

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. különbséget tud tenni korszakok, műfajok között;
2. kezdetben tanári segítséggel, majd önállóan felismeri adott zeneműben a stílus és korszak hatását;
3. a zeneműveket tanári segítséggel történelmi, földrajzi és társadalmi kontextusba helyezi;
4. kérdéseket vet fel a zenemű üzenetére és kifejezőeszközeire vonatkozóan;
5. kezdetben tanári segítséggel, majd önállóan azonosítja a zenében megjelenő társadalmi, erkölcsi, vallási, és kulturális mintákat;
6. megfigyeli a különböző zenei interpretációk közötti különbségeket, s azokat véleményezi;
7. a dalok és a zeneművek befogadásához, azok előadásához felhasználja eddigi ritmikai, dallami, harmóniai ismereteit;
8. a zeneműveket összekapcsolja élethelyzetekkel, melyeket saját élete és környezete jelenségeire, problémáira tud vonatkoztatni.

KULTURÁLIS MŰVELTSÉG ÉS KULTURÁLIS BEFOGADÓKÉSZSÉG

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. ismer magyar és más kultúrákra jellemző zenei sajátosságokat, s ezeket újonnan hallott zeneművekben is felfedezi;
2. értelmezi a népdalok szövegét, mondanivalóját, megtalálja bennük önmagát;
3. a tanult népdalokat tájegységekhez, azok ma is élő hagyományaihoz, jellegzetes népművészeti motívumaihoz, ételeihez köti;
4. konkrét művek példáin keresztül tanári segítséggel elkülöníti és egymással kapcsolatba hozza az irodalomhoz és különböző művészeti ágakhoz (film, képzőművészet, tánc) tartozó alkotások jellemző vonásait a nyelvi, vizuális, mozgási és multimédiás művészetekben és a zenében;
5. konkrét, a tanár által választott műalkotásokon keresztül összehasonlítja a különböző művészeti ágak kifejezőeszközeit, például hogyan fejez ki azonos érzelmet, mondanivalót a zene és más művészetek;
6. ismeri a főbb fővárosi zenei intézményeket (például Zeneakadémia, Magyar Állami Operaház, MŰPA), főbb vidéki zenei centrumokat (például Kodály Központ – Pécs, Kodály Intézet – Kecskemét), továbbá lakóhelye művelődési intézményeit;
7. fogalmi szinten tájékozott a zenének a viselkedésre, fejlődésre és agyműködésre gyakorolt hatásaiban;
8. aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein, tematikus projektjein;
9. a zeneműveket zenetörténeti kontextusba tudja helyezni, kapcsolatot talál történelmi, irodalmi, kultúrtörténeti vonatkozásokkal, azonosítja a műfaji jellemzőket

ZENEI ALKOTÓKÉSZSÉG

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. társítani tudja a zeneművekben megfogalmazott gondolatokat hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal;
2. alapszintű ismereteket alkalmaz a digitális technika zenei felhasználásában;
3. az elsajátított zenei anyagot élményszerűen alkalmazza tematikus projektekben;
4. részt vesz kreatív zenélési formákban.

ÖNÁLLÓ TANULÁS FEJLESZTÉSE

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a hallott zeneműveket érzelmi és intellektuális módon közelíti meg, érti és értékeli a művészeti alkotásokat;
2. órai tapasztalatai és saját ismeretanyaga alapján önálló véleményt alkot a zenemű mondanivalójáról, és azt az adott zeneműből vett példákkal illusztrálja;
3. értelmezi és önállóan véleményezi a zenéhez társított szöveg és a zene kapcsolatát;
4. a tanult dalok üzenetét, saját életének, környezetének jelenségeire tudja vonatkoztatni;
5. önálló kutatást végez feladatai megoldásához nyomtatott és digitális forrásokban;
6. zenei ízlése az értékek mentén fejlődik.